

ZASAVSKI

vestnik

LETO VII. — ŠTEV. 38

TRBOVLJE, 22. SEPTEMBRA 1954

GLASILCO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZASAVJA

Naši otroci so naša sreča in bodočnost

(Od 3. do 10. oktobra „Teden otroka“)

Otroci so naše največje bogastvo. Naša socialistična Jugoslavija je pokazala zanje skrb s številnimi zakoni o zdravstveni zaščiti, o socialni pomoči družini, o brezplačnem šolanju, o zaščiti žene in matere, kar vse najzgovorneje dokazuje, da je naša država skrb za otroke in mater med njenimi najvažnejšimi nalogami (te naloge pa bi se morala zavedati v celoti tudi vsa podjetja v našem okraju). Številne družbene organizacije, kakor n. pr. Rdeči križ, Zveza ženskih društev, Zveza borcev, Društvo prijateljev mladine, delo pedagoških in zdravstvenih delavcev ter številna telesnovzgojna in športna ter kulturna društva so opravila na tem področju doslej velike naloge. Pionirski starešinski sveti, Društva prijateljev mladine, ženska društva, šolski in ostali odbori naših zdravstvenih in socialnih zavodov in še drugi — vsi se trudijo dati otrokom vse, da bi rastle v najugodnejših pogojih in postali nekoč dobri, pošten in državi zvesti državljani.

Letos bomo praznovali Teden matere in otroka, in sicer v dneh od 3. do 10. oktobra. Ko se pripravljamo na ta Teden, nam narekuje ljubezen in odgovornost za bodočnost naše domovine in njenih narodov — da se strnemo v čim večjem številu v organizacijah, ki delu-

jejo na področju zaščite otroka — da nudimo vso pomoč pri sestavljanju in uresničevanju zaščite otroka — da zbiramo v okviru naših komunalnih skupnosti vse gospodarske, politične in kulturne moči za uresničevanje otroške zaščite, nege in vzgoje.

V našem okraju že delujejo Društva prijateljev mladine v Trbovljah, dve društvi v Zagorju in Hrastniku, medtem ko so drugod na delu pripravljalni odbori za ustanovitev teh prepotrebnih društev. V naših šolah imamo nadalje pionirske organizacije, prav tako imajo naše družbene organizacije dovolj priložnosti, da sodelujejo tudi pri zaščiti naših otrok.

Delajmo in pripravljajmo se na letošnji Teden otroka! Vsi združimo ob tej priložnosti čim večje število državljanov in v vsaki občini naj se ustanovi pripravljalni odbor. Tako je že ustanovljen okrajni odbor za pripravo Tedna otroka, ki mu predseduje sekretar OKZKS Trbovlje, tov. Viktor Kovač. Teden otroka naj ne bo začetek in konec naše skrbi za zaščito otrok, pač pa naj pomeni začetek široke in kar najbolj smotne stalne brige za naše najmlajše, ki so naš up in naša bodočnost.

Teden otrok naj bo velik praznik naših najmlajših!

Ostrožno pri Celju je bilo včeraj največje mesto v Sloveniji. Čez 350.000 ljudi iz vseh krajev Slovenije se je zbralo na velikem partizanskem srečanju »Štajerska v borbi«. Srečanje je bilo takšno, kot je bilo pričakovati po večmesečnih pripravah. Prekosilo je vse do sedenja svečanosti. Bil je to največji ljudski zbor v Sloveniji. Okrog devete ure se je pred slavnostno tribuno razvrstilo okrog 5000 štajerskih borcev in aktivistov. Prikorakali so v svojih vojaških enotah z zastavami in komandanti na čelu. Zbrali so se borci Prvega štajerskega bataljona, Kamniškega bataljona, Druge grupe odredov, Pohorskega odreda in Pohorske (Zidanškove) brigade, treh brigad Štirinajste divizije, Lackovega odreda, Koroškega odreda, Kamniško-zasavskega odreda in brigade VDV.

Nekaj pred deseto uro so se začeli zbirati pred slavnostno tribuno predstavniki oblasti, političnih organizacij in JLA. Med njimi so bili podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, podpredsednica Zvezne ljudske skupščine Lidija Šentjura, član Izvršnega sveta LRS, član CK ZKS, glavnega odbora SZDL in mnogi drugi. Točno ob 10. uri je stotisočglava množica pozdravila z viharim navdušenjem prihod predsednika republike. V njegovem spremstvu so bili: predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, člana Zveznega

izvršnega sveta Franc Leskošek-Luka in Ivan Maček-Matija, predsednik izvršnega sveta LRS Boris Kraigher, generalpolkovnik Kosta Nagy in generalmajor Milan Zečelj.

V imenu enot nekdanje IV. operativne cone je raportiral predsedniku Titu generalpodpolkovnik Dušan Kveder. Nato je predsednik Tito obšel zbrane enote in pozdravil vsako posebej. Po državni himni je Dušan Kveder prebral ukaz predsednika republike o odlikovanju štirih brigad. Šlandrova,

Zidanškova, Bračičeva in Šercerjeva udarna brig. so bile odlikovane z Redom zasluge za narod I. stopnje, brigada VDV pa z Redom bratstva in edinstva. I. stopnje. Nekdanji komandanti teh brigad so sprejeli odlikovanja iz rok svojega vrhovnega komandanta.

Potem se je maršal Tito podal na glavno tribuno, kjer so ga pozdravili celjski pionirji. Jožko Petek, sin padlega fotoreporterja Jožeta Petka, je podal Maršalu album z originalnimi posnetki, ki jih je napra-

vil njegov oče kot fotoreporter XIV. divizije ob njenem pohodu na Štajersko.

Veliko zborovanje je otvoril v imenu prireditvenega odbora sekretar celjskega okraja Franc Simončič. Potem je govoril tov. Tito. Precej časa je moral čakati, da se je poleglo viharo navdušenje zborovalcev, ki so vzklikali svojemu vrhovnemu voditelju, Zvezji komunistov, slavni narodnoosvobodilni borbi in bratstvu jugoslovanskih narodov.

Maršal Tito med množico na Ostrožnem (Foto: Vlado Vodopivec)

„Nova Jugoslavija in njeni narodi... so si pridobili velik ugled po vsem svetu. Takšen ugled, kakršnega si naši ljudje prej niso mogli niti zamisliti. Zdaj ves svet vidi v novi Jugoslaviji deželo..., ki je močan činitelj v skupnosti narodov, borečih se zdaj, da bi ohranili mir in ustvarili možnost sodelovanja med raznimi narodi, ne glede na razliko v sistemih.“

(Tito na Ostrožnem 19. 9. 1954)

Fa'rulji brigade VDV, ki je šla skozi Trbovlje, je izročil predsednik LOMO Trbovlje Alojz Dular zastavo v spomin

V nekdanji, slavni štajerski brigadi VDV je bilo največ borcev iz naših zasavskih revirjev. Zato je bilo tudi v minulih dneh, ko smo se pripravljali za pohod na Ostrožno, pravilno, da je patrulja odšla na pot prav iz Trbovelj. Pred spomenikom »Revolucija« na vodenskem trgu v Trbovljah se je pretekli torek, 14. sept. dop. zbralo veliko število Trboveljčanov ter šolske mladine, ki je pozdravila patruljo pred njenim odhodom in ji želela srečno pot na pohodu na Ostrožno. Predsednik mestne občine Alojz Dular je imel pred spomenikom na Vodah lep nagovor ter izročil patrulji brigade VDV lepo izdelano zastavo v spomin. Zastavo je

prevzel komandant patrulje, tov. Jože Stok-Korotan. Pred odhodom je patrulja položila venec pred spomenik »Revolucija«, nato pa ob prepevanju partizanskih pesmi krenila proti Moravčam.

Iz Moravč je patrulja odšla preko Št. Gotarda iz Čemšenjske planine na Vrhe, kjer je bila leta 1941 ustanovljena I. revirska četa. Tu je patrulja položila pred spomenik venec v počastitev padlim borcem, nato pa odrinila proti partizanskemu vrhu na Cebnovo, od kakej pa skozi Planinsko vas in Zbarsko v Zgornje Trbovlje, kjer je bil pri Domu »Svobode II« sprejem patrulje in velik partizanski miting.

Sprejem in miting v Trbovljah

Preteklo sredo se je zbralo pred Domom »Svobode« v Zg. Trbovljah k sprejemu patrulje brigade VDV okrog 2000 Trboveljčanov z Delavsko godbo, zastavami in cvetjem. Nekaj minut po 6. uri zvečer so prišli z zastavo na čelu borci patrulje VDV, ki jo je vodil tov. Jože Stok-Korotan.

Pred Domom »Svobode« je bil sprejem patrulje. V pozdrav ji je najprej zaigrala godba, nato pa je patruljo pozdravil predsednik mestne občine Alojz Dular. Nato so predstavniki MO SZDL Trbovlje, rudnika Trbovlje-Hrastnik, Strojne tovarne in Cementarne v Trbovljah izročili zastavonoši Maliju lepe spominske trakove, ki so

jih pripeli k zastavi. Spregovoril je še predsednik okraja Trbovlje Martin Gosak, zatem pa se je zahvalil za pozdrav in lep sprejem komandant patrulje. Tudi naši najmlajši — pionirji — so pozdravili borce ter jih obdarili s cvetjem. Po lepem sprejemu je sledil v Domu »Svobode« velik partizanski miting, na katerem so sodelovali pevci, »Svobode II« pod vodstvom prof. Staneta Ponikvarja, nadalje Veseli teater iz Trbovelj in še drugi. Dvorana je bila nabito polna. Marsikdo, ki je prisostvoval tej prireditvi, se je spomnil na partizanske mitinge v NOV, ki so vlivali borcem vero v končno zmago pravice.

39 kitajskih napadov na tuje ladje

New York 20. sept. (AFP). Stalni predstavnik ZDA pri Združenih narodih Cabot Lodge je pokazal tisku gradivo, v katerem je rečeno, da so kitajske letalske in pomorske enote v zadnjih štirih letih napadle 39 tujih ladij. Med njimi je 27 britanskih in 5 ameriških ladij. Lodge imenuje te napade »gusarska dejanja« ter obtožuje kitajsko vladno zaradi takega »nasilja«.

Značilno je, da je ameriška diplomacija objavila te dokumente tik pred pričetkom zasedanja Generalne skupščine OZN.

Kitajske čet. zapuščajo Severno Korejo

Pariz, 20. sept. (Nova Kitajska.) S Koreje se vrača v domovino kakih 15.000 kitajskih vojakov, ki so se borili proti četam Združenih narodov. Kitajska agencija pravi, da se je kitajska vojska v popolnem redu umaknila s severnokorejskega ozemlja in da skupina opazovalcev Združenih narodov ni imela pri tem nikake pripombe.

Predaja zastave VDV patrulji Trbovelj pred odhodom na pot

V zadnjih dneh po revirjih

ZAGORJE

Zagorje, dne 15. sept. 1954. Danes je številno zagorsko prebivalstvo slovesno sprejelo patruljo I. štajerskega bataljona. V patrulji je bilo 14 borcev tega bataljona — sami spomeničarji z več odlikovanji, kar je napravilo na navzoče še večji vtis. Na sprejemno slavnost so bile povabljene tudi vdove in matere padlih borcev tega bataljona, katerim so ob tej priložnosti izročili darila in spomenice.

Patruljo je pozdravil sekretar SZDL tov. Milko Gostiša, predsednik okrajnega odbora ZB NOV tov. Ivan Sorn pa je imel nato kratak nagovor. Pionirke so zasule borce s cvetjem in vsakemu pripelje na prsi šopek cvetic. Rudarska godba na pihala je zaigrala nekoliko partizanskih koranic, pevski zbor pionirjev nižje gimnazije pa je zapel tri lepe partizanske pesmi.

Člane patrulje in povabljene vdove in matere padlih borcev tega bataljona so nato pogostili v hotelu »Kum«. — Patrulja je drugo jutro nadaljevala pot v Hrastnik in od tam naprej na Ostrožno.

IZ HRASTNIKA

Hrastniška steklarna je že iz tradicije tudi letos razstavila na Zagrebškem velesejmu, dasi ji take prireditve niso potrebne kot posredovalec za prodajo, saj ima vedno zadosti naročil iz tuzemstva in tujine. K tako odlični prodaji izdelkov hrastniške steklarne pripomore celokupni kolektiv te tovarne s svojim discipliniranim in poštenim delom.

Elektrifikacija. — Na območju mestne občine Hrastnik še nista elektrificirani naselji Kovk in Gore ter nekaj manjših selišč v njuni okolici. Že nekaj let pripravljata odbora za elektrifikacijo Kovka in Gore vse potrebno za izvedbo svojega načrta. Iskala sta potrebna sredstva in jih tudi pripravila. Priskočili sta jima na pomoč občini Hrastnik in Dol z večjim zneski, prebivalci navedenih naselij pa tudi sami veliko pomagajo, da bi čimprej prišli do električnega toka. Nekateri kopljejo jame za drogeve in

Tudi patruljo Kamniško-zasavskega odreda so v četrtek lepo sprejeli na Izlahah. V tej patrulji je bilo 32 borcev. Pri sprejemu je bilo navzočih 180 obveznikov predvojaške vzgoje, ki se sedaj mudijo na taborjenju na Izlahah. — Pri sprejemu patrulje je sodelovala šolska mladina in krajevne organizacije.

Na Izlahah pri Zagorju se živahno pripravljajo na »Kmečkij teden«, ki bo od 26. t. m. do 3. oktobra. V tem tednu bodo imeli razne kulturne prireditve. Kmetijsko razstavo, razstavo plemenske živine itd. Na zaključni dan prireditve so povabili tudi zveznega poslancina in podpredsednika Zvezne skupščine tov. Lidijo Sentjurčevca.

Litija in tuški promet

Znano je, da ima Litija z bližnjo in široko okolico vse pogoje za napredek tuškega prometa. Gostom je na razpolago še povsem čista reka Sava, ljubitelji ribolova pa dobe dovoljenje za

Kmetijska zadruga v Kresnicah je med najboljšimi

Kmetijske zadruge dajejo našemu podeželju prav poseben pečat napredka v naših vaseh. V Litiji in okolici deluje deset zadrug, v vsem okraju Ljubljana okolica pa 95 KZ. Med najbolj agilnimi in naprednimi je KZ Kresnice, ki je imela te dni poletni občni zbor. Poročila so dokazala, da kresniška KZ lepo napreduje in stalno dviga promet. Iz čistih dohodkov bodo zdaj nakupili kmetijske stroje, da bi olajšali svojim članom težko kmečko delo. KZ Kresnice bo v bližnji bodočnosti tudi gradila in je v ta namen določila 3 milijone din. — Vzornj KZ k doseženim uspehom iskreno čestitamol

kratkoroden ribolov. Sava pa bi jim nudila tudi priložnost za kopanje in vožnje s čolni.

O oblikih lepih izletov na Sv. Goro, Vače, Stange, Janče, Javorje, Polšnik in v druge vasi kmetijskega območja pa ni niti prostora, da bi obravnavali tu vprašanje podrobneje.

Zdaj ob koncu letošnje tujske prometne sezone lahko navedemo, da Litija ni izčrpala vseh možnosti gospodarskega dohodka, ki bi jo lahko imela od tujskega prometa.

V zimskih mesecih se bodo morali odločijo čim hitreje o tem resno pogovoriti. Okrajni ljudski odbor Ljubljana okolica je dal za razvoj turizma v litijski občini 700.000 dinarjev. S tem denarjem bi bilo mogoče postaviti klopi na nekaterih lepih razglednih točkah v litijski okolici. Pred vojno je imela Litija že na več mestih klopi, kjer se je sprehajalec za trenutek odpočil in užival naravne lepote naše doline.

Turisti, ki obiskujejo Janče in se vračajo v Litijo preko Stange in Sirmanskega hriba, se jeze zaradi slabe steze, ki drži ob drči nad savsko kotlino. To mesto bo treba čimprej urediti.

Litija tudi še nima geografske karte z vertikalnim izletom. Take karte imajo domače že na vseh drugih železniških postajah ter služijo izletnikom za orientacijo. Litija je imela pred vojno že take karte za nakazanimi turizmi, morda pa le kdo ve, kje so shranjene sedaj.

Litija se bo morala razgibati tudi v tujsko-prometnem pogledu, če ne, bo uvrščena in seznam kulturno in gospodarsko zaostalih krajev.

V zvezi z razvojem izletništva bi bilo treba vsakomur dobiti na Gradišču nad Litijo primerno hišo, ki naj bi služila izletnikom za gostišče vse dolet, dokler ne bo zgrajen na Gradišču ali v bližini izletniški dom. Ta krasna točka v litijski okolici bo postala s tem stalno obiskovališče vseh Litijanov, ki ljubijo prirodo in domače griče.

KZ Litija bo odkupovala živino

Vse kmetovalce iz Litije in okolice, tudi na ozemlju Vač, Polšnika, Smartna in Javorja, Prežganja in Kresnic bo razveselil sklep litijske Kmetijske zadruge, ki se je odločila, da bo odsej sama kupovala govejo živino, klavne konje, pa tudi drobnico. Poseben odkupovalec bo organiziral nakup vse živine po posameznih občinah, s čimer

Iz Litije in okolice

Ideološko politični tečaj „Svobode“

Litijska »Svoboda« je že razpravljala o delu v bodoči sezoni. Uvodoma so ugotovili potrebo študija političnih del. Za politični dvig članov naše »Svobode« bo poskrbela Ljudska univerza, ki jo vodi novi ravnatelj litijske gimnazije tov. Miro Vardjan. Ljudska univerza bo imela na programu razen predavanj, ki nas bodo seznanjala z našo politično stvarnostjo, na dnevnem redu tudi druge splošno izobraževalne teme, za uvod pa ciklus vzgojnih predavanj, ki so bile že lansko leto deležne mnogih pohval.

Pod okriljem »Svobode« pa bo letos še poseben ideološko-politični tečaj, ki ga bo vodil direktor litijske prednice tov. Janez Benedik, absolvent Višje partijske šole. V tem tečaju, ki ga bodo obiskovali tečajniki, ki že poznajo osnovna načela marksizma, se bodo seznanili tudi z ekonomskimi načeli našega gospodarstva.

Vestne priprave litijske »Svobode« in Ljudske univerze ob začetku letošnje jesenske sezone nam kažejo, da bomo imeli v letu 1954/55 bogato in pisano prosvetno sezono.

Obiskujte čitalnico „Svobode“!

Iz dosedanjih prostorov v Telesnem domu »Partizana« se je preselila te dni čitalnica litijske »Svobode« v bivše gostilniške prostore pri Urški. Prostori so zelo primerni in je napravila s to preselitvijo naša »Svoboda« velik korak naprej. V popoldanskih urah je dovoljen obisk čitalnice tudi dijakom litijske gimnazije. Gostom v čitalnici so na razpolago domala vsi slovenski listi, pa tudi nekaj tujih: šah, biljard itd. ter moderno kegljišče.

Otvoritev novih prostorov »Svobode« dokazuje, da v Litiji napredujejo. Upravo čitalnice je prevzel tov. Čak.

Stroški za časopise, razsvetljavo, kurjavo i. dr. bodo precejšnji. »Svobodi« so priskočili na pomoč razni delovni kolektivi in s tem dokazali, da imajo razumevanje za kulturne potrebe domačega kraja.

V litijski gimnaziji je že 400 dijakov

10. septembra se je začelo novo šolsko leto tudi na litijski gimnaziji. V preteklem šolskem letu je bilo na zavodu 344 dijakov in dijakinj, ki so obiskali pouk v 10 oddelkih. V tem šolskem letu pa se je povečalo število dijakov na 400 in so morali odpreti še dve paralelki. Vsako leto se prilagaja več dijakov iz okoliških občin, tako Kresnic, Vač in Smartna, nekateri dijaki pa obiskujejo litijsko gimnazijo tudi z ozemlja trboveljskega okraja.

Smrt najstarejšega litijskega gasilca

V Litiji je umrl najstarejši član PGD tov. France Janša, ki je v mladosti delal v topilnici, po njeni opustitvi pa v predmestju. Vsa leta je bil vnet član pevskega društva »Lipe« in Prostovoljnega gasilskega društva. Za svoje prizadevanje je dobil več odlikovanj in diplom. Tov. Janša je bil živa kronika litijskih dogodkov. Pokopali so ga ob obilni udeležbi.

Smrt nekdanje izgnanke

V Mali Kostreznici pri Litiji je umrla tov. Josipina Strman. Imenovana je dala v partizane oba sinova. Njen mož je umrl pred leti, kmalu po vrnitvi iz pregnanstva v Srbiji. Josipina Strman in njen mož sta bila takoj po prihodu okupatorja aretirana in nato izseljena v Srbijo; leta izgnanstva sta preživela v Veliki Planki, kasneje pa sta se preselila v Beograd.

Kopanje v Savi še sredi septembra

Kronist mora vsakomur zapisati, da smo imeli letošnjo jesen prav lepo vreme, čeprav smo v poletju, ko je stalno deževalo, že obupali nad vremenom in dvomili, če bo sploh kaj kopalne sezone v letu 1954. Zadnje dneve avgusta pa se je vreme zjasnilo in smo imeli vse do sredine septembra lepo sončno vreme, tako da so prišli kopalci povsem na svoj račun. Te dni, ko to poročamo, je reka Sava zaradi suše izredno nizka, kar lajša delo po pravljalcem litijskega mostu.

remo menjati barvo iz bele v rumeno in obratno. Na prometnih stebrih bi lahko ena sama žarnica dajala po potrebi zelena ali rumena znamenja.

Rojsva, poroke in smrti v okraju Trbovlje

V našem okraju se je meseca avgusta rodilo 68 otrok, umrlo pa je 27 ljudi. Poročili so se prejšnji mesec naslednji pari:

V občini Dol pri Hrastniku: rudar Ivan Zdobec in gospodinja Stefanija Kovač. — V občini Hrastnik: delavec Alojz Urbaja in kmetovalka Vida Leskovšek; delavec Karel Skobe in učiteljica Gabrijela Zalar; delavec Alojz Jarc in gospodinja Gabrijela Padožin, roj. Golob. — V občini Loka pri Zidanem mostu: rudar Anton Motičnik in gospodinja Marija Jurgl. — V občini Podkum: rudar Vilko Sluga in poljska delavka Frančiška Grošcar. — V občini Radeče: str. tehnik Francšek Arnez in učiteljica Ana Bau; železničar Ernest Terselič in natakarka Vi-

da Sinkovec; uslužbenec Franc Zolnar in učiteljica Mihaela Funkl. — V občini Trbovlje: str. ključ. Jože Kalan in knjigovodkinja Ivana Pavlovič; Slavko Koželj, sedl. pom. in knjigovodkinja Dragica Vozel; upokojenec Jože Petek in upokojenka Stefanija Mlakar; zdravnik dr. Boris Cipušek in trg. poslovođkinja Karolina Metelko; učitelj Fran Skrojanec in uslužbenka Elizabeta Verdaj. — V občini Zagorje: rudar Franc Pavlin in gosp. pom. Marija Drolc; avtomehanič Ivan Železnik in šivilja Marija Grošelj; kapetan I. kl. Dominik Kobal in prodajalka Minika Slapar; trg. pom. Emil Zohar in kroj. pom. Ivana Brilej; rudar Drago Sver in del. Franciška Ihanec; rudar Jože Dornik in gosp. pom. Magdalena Prosenec; zidar Josip Vukmanič in gosp. pom. Jožefa Zupan; učitelj Stanislav Zaletež in farm. pom. Marija Lapajne; profesor Vladimir Simončič in študentka medicine Hermina Kotar; rudar Otmar Praznik in gosp. pom. Helena Prašnikar.

UMRLI SO:

V občini Čemšenik: Marija Juvan, roj. Jesenšek (58 l.). — V občini Dol pri Hrastniku: Marjeta Jelen (45 l.). — V občini Hrastnik: Ivana Češnovar, roj. Kamnikar (79 l.); Emil Lazar (46 l.); Franc Supan (76 l.); Robert Sticher (1 dan); Marija Završnik, roj. Kovač (68 l.); Ivan Roglič (76 l.). — V občini Loka pri Zidanem mostu: Jakob Vodopivec (79 l.). — V občini Podkum: Ana Savšek (79 l.). — V občini Radeče: Amalija Moser, roj. Kompare (79 l.); Alojz Klenovšek (50 l.); Terezija Lindner, roj. Kaplan (61 l.). — V občini Trbovlje: Katarina Pesko (65 l.); Marija Vozel, roj. Glavač (45 l.); Tonček Šterbunc (2 dni); Marija Tomše (11 mes.); Frančiška Groblar, roj. Albani (62 l.); Marija Kniflic (74 l.); Janez Frankovič (1 dan); Jurij Smid (64 l.); Metka Hribar (1 l.). — V občini Zagorje: Miroslav Bukovšek (24 l.); Rafaela Ritter (33 l.); Angela Gričar, roj. Jakopin (42 l.); Angela Kadunc, roj. Godlar (44 l.).

Izpred sod šča

Rudniški material

je kradel

Pred okrajnim sodiščem v Trbovljah se je moral zagovarjati Branko D. zaposlen pri rudniku v Trbovljah, stanujoč v Trbovljah-Kolonijski 1. maja št. 15, ker je v času od avgusta lanskega leta do aprila t. l. nabral na obratu rudnika skupaj 580 kg starega železa ki ga je prodal podjetju »Odpad« v Trbovljah in tako oškodoval rudnik za 6.960 din. — Obtoženec je bil za svoje kaznivo dejanje obsojen na tri mesece zapor.

Z vinom je kupčeval

Jože K., delovodja na ekonomiji Marija Sirje in stanujoč ravnotam, je meseca marca t. l. na ekonomiji v Loku kupil 64 l vina po 120 din za liter ter je od tega preprodal 60 litrov po 160 din doma v Sirju. — Obtoženec je dejanje delno sam priznal, bilo mu je pa tudi po pričah dokazano. Ker je njegovo ravnanje kaznivo dejanje nedovoljenega trgovanja, ga je sodišče obsodilo na denarno kazen 5000 din, poleg tega pa mora plačati stroške kazenskega postopanja.

Zbori volivcev v Zagorju

Od 23. avgusta do 5. septembra 1954 so imeli v zagorski občini na terenih 14 zborov volivcev, ki so nakazali precej problemov. Poročilo, ki je bilo po vseh zborih enako, je bilo zelo obširno ter je obravnavalo najbolj aktualna vprašanja zagorske doline, kot so gradnja ceste od Grčarja do Boriške, gradnja vodovoda proti Semniku, ureditev Zdravstvenega doma itd. Volivce je zlasti zanimalo, kako poslujejo gospodarska podjetja. Na račun posameznih podjetij je bilo izrečeno več upravičenih kritik.

Tudi o šolskem vprašanju je bilo precej govora; volivci so pozdravili sklep ljudskega odbora mestne občine, da se ustanovi v kraju enoletna gospodinjstva šola. Ljudskemu odboru oziroma Svetu za prosveto in kulturo pa preostane na o. g. da uredita primerne prostore in zagotovita materialna sredstva za delovanje takšne ustanove, zlasti še, da polščeta učne moči za to šolo.

Ustanovitev osemletne osn. šole so volivci pozdravili, vendar je kljub temu precejšnje zanimanje za višjo gimnazijo. Ker ni uspelo ustanoviti V. razreda gimnazije v Zagorju, se je število interesentov nekoliko znižalo zlasti zato, ker je vsakodnevna pot, zlasti še ob slabem vremenu v Trbovlje, peš ali z vlakom prenaporna. Na ustanovitev osemletne osnovne šole pa v letošnjem letu še ni mogoče misliti glede na pomanjkanje prostorov, kadra in drugih materialnih sredstev za brezhibno

poslovanje. Tudi o stanovanjski skupnosti, posebno še o novih najemninah je bilo precej govora.

Kmečko prebivalstvo se je zlasti zanimalo in zahtevalo izvršitev poletnega škropljenja sadnih dreves, kajti precej dreves je okuženih po ameriški kaparju. Prizadeti volivci so se nadalje pogovarjali, kako se naj popravijo gozdne poti s sredstvi iz sklada za vzdrževanje gozdov. Cela vrsta postavljenih obveznosti posameznikov in gospodarstev je bila sprejeta na posameznih zborih volivcev.

Največ govora je bilo o komunalni dejavnosti. Svet za komunalne zadeve bo imel precej dela, če bo hotel vse želje volivcev izpolniti, kajti popraviti bo treba celo vrsto mostov, poti itd. Rudnik Zagorje oziroma upravni odbor bo moral v večji meri upoštevati želje rudarjev, kajti od zbora do zbora se vlečejo posamezni predlogi, ker jih rudnik ne vzame v pretres, akoravno je mogoče večino predlogov izvršiti brez večjih sredstev in jih niti ne bi bilo treba obravnavati na zborih volivcev, saj bi volivci lahko svoje želje sporočili zato odgovornim ljudem na rudniku, le da bi slednji morali želje stanovalec seveda tudi upoštevati.

Prebivalstvo na Lokah in Kisovcu je še vedno brez tržnice. Trgovsko podjetje »Izbira« bi lahko njihovo željo že izpolnilo, če bi bilo le malo več volje pri ljudeh, ki so za to odgovorni. Poleg tega je bila izrečena pri posameznih predlogih še cela

vrsta želja, zlasti glede vodovoda, elektrifikacije itd. Volivci iz Potoške vasi so izrazili bojazn, da bodo ostali brez potrebne vode, če bo ljudski odbor mestne občine Trbovlje zajeval vodo pod Partizanskim vrhom in jo izpeljal v svoje vodovodno omrežje. Ta bojazn je utemeljena, saj bi ostalo tako 29 kmečkih gospodarstev brez vsake vode. Ta problem bosta morala oba ljudska odbora spozornostno rešiti.

Na splošno so zbori volivcev uspeli, kar sledi iz diskusij in predlogov, vendar bi bili ti zbori uspešnejši, če bi se zborov udeležilo več volivcev. Petnajst do dvajset odstotna udeležba na posameznih zborih, zlasti v centru Zagorja, je vsekakor preblavstvo in dokazuje, da prebivalstvo še ne pojmuje važnosti kontrole in pomožne funkcije, ki je ljudem z zbori volivcev zakonsko zagotovljena. V.B.

Žarnice z raznobarvno svetlebo

Po izumu Nemca Dolmanna so pričeli na Skotskem proizvajati novo vrsto žarnic, ki z običajnim vrtenjem stikala spreminjajo barvo svetlobe. Nove žarnice bo mogoče uporabljati v gospodinjstvu, tovarnah, vozilih itd. Namesto ene sta v žarnici dve nitki, med katere je vdelan zaslon, ki ne dovoljuje mešanja svetlob različnih barv.

Žarnice lahko izdelajo za vsako voltazo. Pri avtomobilih mo-

Pionirski katček

Moje šolske počitnice

Po srečno dovršenem četrtem razredu smo nastopili veselo počitnice. Počitnice sem se zelo veselila, ker se mi je obetalo mnogo lepega.

Okrajni odbor Zveze borcev v Trbovljah se je spomnil partizanskih sirot. Organiziral nam je treditensko letovanje v krasni Gornji Savinjski dolini v Gornjem gradu.

Dne 21. junija smo se ob desetih dopoldne zbrali na trbovski postaji. Veseli harmonikar je raztegoval svojo harmoniko. Spremljalo nas je šest učiteljev in upravnica kolonije. Vseh skupaj nas je bilo okrog sto. V vlakom smo se odpeljali do Celja, kjer sta nas čakala dva avtobusa, ki sta nas odpeljala v Gornji grad.

Ko smo dospeli v Gornji grad, smo se naselili v tamkajšnji šoli. Pripravljenih je bilo osem sob: jedilnica, šest spalnic in bolni-

ška soba. Dečki so se naselili v internatu.

Hrana je bila obilna in odlična. Vsi, ki nismo bili izbirčni, smo se zredili za eno do dva kilograma. Za dobro voljo, lepe izlete in zabavne igre so poskrbele tovarišice vzgojiteljice. Zgodovino Gornjega grada nam je razložil tovariš učitelj Tratnik iz Gornjega grada.

Z avtobusom smo se odpeljali tudi v prelepo Logarsko dolino. Lepote Logarske doline mi bodo ostale vedno v spominu. — Upravo kolonije je vodila učiteljica Pavla Zadobovšek, kateri prisrčna hvala za njen trud.

Lepo je bilo v koloniji, le veliko prehitro so potekali trije tedni. Lepo se zahvaljujem OO ZB NOV Trbovlje, ki v toliki meri skrbi za nas otroke padlih borcev.

Ena Kosaber, dijakinja Trbovlje-Gabersko

Naša mladina je letovala tudi na morju

Velike zahteve stoje pred našo mladino, zato moramo skrbeti, da bo zdrava in odporna ter kot taka kos zahtevam, pred katere bo kmalu postavljena. V ta namen je OLO Trbovlje organiziral letos dve izmenitveni letovanji in sicer najprej v Gornjem gradu in Podzemlju ob Kolpi konec avgusta pa je šla skupina 50 mladincev in mladnic na letovanje v Banjole pri Pulju.

Kako so živeli tam daleč na jugu istrskega polotoka? Naj par odlomkov iz dnevnika brez opleševanja pripoveduje:

1. septembra. — Prve solze! Kako so naravne in s kakšno pristno žalostjo potocene! Sicer »velika« mala Ribičeva kar ne more začeti z jedjo. Kje daleč je mamica, da bi jo povedla v ta sicer lepi, prijazni, a vendar neznan svet? Ne gre! Jed obliči v grlu in le solze so dokaz, da mla sploh še živi. Bo »preživela« cele tri tedne brez domačih? Ostali pa so junaki — ali pa morda skrivaj dvomijo vase!...

Nekaj dni pozneje — 4. septembra. — Popoldanski izlet k spomeniku padlih vasi Banjole se je razvil v pravo manifestacijo bratstva in to v dveh pogledih: otroci so se »našli« med seboj in dobili stike z domačimi ob vpogledu v tukajšnje razmere in ljudi. Kako ganljivo jih je

bilo gledati, ko so s solzami v očeh spremljali pripovedovanje, udov partizanskih borcev, o trpljenju, naporih in uspehih tukajšnjih ljudi že pod fašistično Italijo, najbolj pa v času NOV. Iskreno sožalje je tako živo odjeknilo tudi pri ženah, ki so sicer mnogo prestale, da so se tudi njim orosile oči: veliki so bili napor, hude so bile žrtve, toda taka mladina nam je zadoščenje za vse trpljenje!

Zvečer pa se otroci »izpovedo« — zlasti tiste. V prostem, pri srčnem razgovoru z vzgojiteljicami se nizejo drobni biseri, odkrite besede o tovariših, o vodstvu, o domačih. Pesem spremlja zvonki smeh. Tovarišico Maro ima Branko najrajši, »ker je debela«, najstarejšemu Vikiju pa je tovarišica Dana »ženska s kamenitim srcem«. Ker je bil kaznovan s prepovedjo enkratnega kopanja, on pa je bil tako pridlen... pa ni in ni hotela popustiti!

Danes so se našli! Toda... Prehitro beži čas, ura spanja je prišla. Treba ji je še umiti noge, dežurni mora pregledati, če je vse v redu. Mlada srca bi se kar potovala, toda čas je: luči se pogase, tišina! Samo šumenje valov se sliši, pesem svobodne Istre, svobodnega morja... M.

Narodni heroji, ki so razplamteli upor proti okupatorjem na Štajerskem: Dušan Kvader-Tomaž, France Rozman-Stane in Peter Stante-Skala.

TIHA VODA

Roman

Domisljiva, razvneti od zaljubljenih želja, ga je nosila s seboj kakor na krilih, ki jih je se divjala melodija valčka in začarano vrtenje tega plesa, ko mu je Agata plavala v rokah, kakor da jo je za vedno iztrgal iz njenega sveta.

Deveto poglavje

Ura je bila blizu štirih zjutraj. Noč je bežala pred prvim, skoraj neopaznim svitom dneva, ki je bil posrebril nebo okoli obronkov nizkih zabukovskih hribov. Skozi plaho mrljenje jutra so se proti sredini doline pomikale drobne migljajoče lučke. To so bili rudarji, ki so s prižganimi jamskimi svetilkami hodili v »gverke« k prvemu šlitu.

Prvo prebujajoče se cvrčanje ptic v akacijah. Potem tišina. Zašumelo je — zdaj je veter potegnil skozi veje in spet zastal. Oddaljeni koraki se bližajo, se razgube. Tam okoli potoka se plazijo raztrgane krpe megle in polnijo strugo z mlečnobelim strujanjem. Skozi odprto okno prodira rosnii jutrnii hlad v sobo. Kar mir je v hiši!

In Agata si je skoro začela, da bi v tej hiši nekaj začelo: korak ali beseda — in bi ji dala povod, obrniti se od okna, skozi katero je strmela v zamirajočo noč, ki je budila v njej docela nemogoče želje.

Ko je prišla z zabave v rudniški restavraciji, je nekaj časa kakor iz uma begala po sobi, vsa prevzeta od nore želje, da bi se vrnila tja, kjer je Julijus... Dokler se ni slišala, divje trgajoč zaponke in gumbe in teptajoč obleko pod seboj. Bilo ji je nepopisno strašno pri duši — kakor da se borita dve ženski v njej, tista hladna in razumna, ki jo je vladala trideset let njenega življenja, in neka druga, ki je hoteli ponoreti od temnih slutenj in ljubavnega nemira.

»Blazna sem,« je šepetala. Planila je k oknu, da bi si pohladila ustnice in čelo. Toda noč je bila topla in vznemirjajoče sladka.

Ceprav je bila Agata že petnajst let poročena, je vendarle šele to noč prvokrat začutila, da je ženska. Biti ženska, pa je sedaj naenkrat pomenilo zanj, da so ji bili udje težki od poželenja po objemih, a telo utrujeno in

V SRCU ŠUMADIJE

Ce se v Beogradu vsedete na ozkoizorno železnico in se peljete 96 kilometrov proti jugozahodu, pridete po nekaj urah vožnje v majhno šumadijsko mesto Valjevo, ki ima okrog 18.000 prebivalcev.

Težko bi ga bilo primerjati s katerim koli slovenskim mestom, ker je utripanje njegovega življenja povsem svojstveno. Na Krušiku, v valjevskem predmestju, zagleda človek najprej moderno delavsko naselje, a kmalu se znajde med širokimi ulicami pritičnih hiš, ki so si zelo podobne med seboj. Edina večja zgradba v mestu je moderno poslopje Narodne banke, gimnazijska stavba in zgradba mestnega ljudskega odbora v Karadjordjevi ulici. Industrije v mestu skoraj ni, razen pivovarne, majhne opekarne in nekaj objektov vojaške industrije. Mesto ima dve moderni bolnišnici, eno splošno in eno bolnišnico za zdravljenje tuberkuloze.

Glede na svojo velikost ima mesto sorazmerno precej šol. Tu sta dve gimnaziji, več osnovnih šol, ekonomska srednja šola, Srednja kmetijska šola in enoletna Čebelarska šola. Za palačo Narodne banke stoji majhno poslopje, v katerem je bil l. 1804 zaprt srbski knez Ilija Brčćanin, znan borec proti Turkom, kjer je bil istega leta, ko je bil v Sumadiji pokol knezov, tudi obglavljen. Danes je v tem poslopju ljudski muzej, poln zanimivih slik iz dobe ko se je začelo srbsko ljudstvo s Karadjordjem na čelu upirati Turkom. V muzeju je mnogo starega orožja nek-

danjih srbskih knezov in bogatih dokumentov iz dobe NOV.

V Beli Crkvi, osem kilometrov od Valjeva, je 7. julija l. 1941 počila prva partizanska puška in ubila žandarstvskega izdajalca. Zato je bil ta dan razglašen za Dan vstaje srbskega naroda.

Skozi Valjevo teče reka Kolubara, ki se v vročih poletnih dneh skoraj popolnoma posuši in je videti kakor majhen, zamazan potok. Na obeh straneh Kolubare pa se razprostirajo položni griči, obrasli s hrastovim grmičevjem. Na desnem bregu reke, tik pred znano valjevsko pivovarno, stoji med lepim zelenjem Stolica kraljeviča Marka, najprilačnejša točka za kratke nedeljske izlete. Na nasprotni strani pa se razprostira izredno lep mestni park, poln srebrnih smrek in platan, ki nudijo prijetno senco vsakomur, ki si zaželi lepega počitka v naravi. Ves park je podeden majhnemu, umetno urejanemu gozdiču, na vrhu pa so pred leti postavili moderen hotel, od koder je krasen razgled na mesto.

Pravo sliko šumadijskega življenja pa človek lahko vidi ob petkih, ko je na glavnem trgu sejem. Ze ob dveh ponoči začnejo cingljati po cesti zvonci, ki jih kmetje privežejo volu na vrat. Cemu — še sami ne vedo. Ko sem upršla nekega kmeta, zakaj obešajo volom zvonce na vrat, se je samo nasmehnil in skomignil z rameni. Na trg, kjer je sejem, se stekajo ljudje kakor reka. Voz za vozom prihaja, žene nosijo na meter in poj dolgem kolcu na ramenih velike

pletene košare — tu in tam vidite moža z ovco okoli vratu, ali pa ima cel ducat kokoši, zvezanih na vrvi in se tako muči, dokler ne pridejo v roke gospodinji, ki je prišla na trg iskat mesa za kosilo. Kar se tiče

Ta dolina ob Kolubari je pretežno kmetijskega značaja. Kmetje goje majhno bosensko ovco in domače kolubarsko govedo, ki je podobno mali bosenski buši. Tudi konj imajo precej, vendar mešanih plemen, ki

Valjevo — srce Sumadije

spretnosti pri prodaji kmetijskih pridelkov, so Sumadinci mnogo spretnjši od našega slovenskega kmeta. Prodajo vsako malenkost, čeprav za majhen denar, ki pa ga ne nosijo v listnici, temveč za svojo, iz grobega domačega platna narejeno srajco. Prav sedaj je bilo na trgu na kupe lubenic, ki pa so zelo drage. V izkupičku za en voz prodanih lubenic nese kmet domov mastne tisočake, ki jih skopuško čuva, namesto da bi si z njimi izboljšal življenje.

Na Kličevcu, pol ure iz mesta, sem upršla kmeta, če mu kmetija prinaša kaj pridga dohodka.

»E, bogami,« je dejal, »za lubenice in žganje sem dobil lansko leto čez šest sto tisoč dinarjev.« — To so dohodki, ki o njih naš kmet še sanjati ne more. »Kaj boste s tolikim denarjem?« sem ga pobral. »Kaj? Če hčerki ne pripravim pet sto tisoč dinarjev dote in poštene bale, je ne bo nihče pogledal,« mi je odgovoril kratko z zadržanim nasmehom.

ne predstavljajo posebnega pomena za njihovo gospodarstvo.

V celem Valjevu sta dve mali cerkvi, in sicer ena pravoslavna in druga katoliška. Toda še ti dve sta ob nedeljah skoraj prazni.

Ceprav so Sumadinci še mnogo bolj zaostali od nas Slovencev, so v tem pogledu naprednejši od nas Prišli, so do spoznanja, da jih je cerkev vseskozi izkoriščala, med zadnjo vojno pa neusmiljeno uničevala, zato so jih ljudje obrnili hrbet. Ob nedeljah gredo kmetje raje na konjske dirke kot pa v cerkev, ki so v Valjevu skoraj vsako nedeljo popoldne.

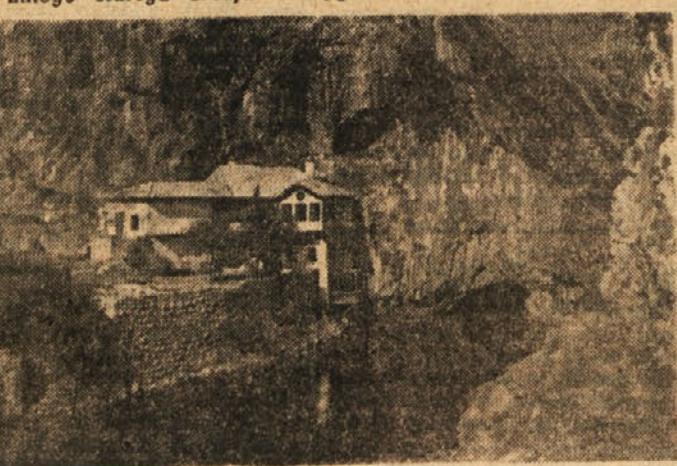
V mestu vidi človek zelo elegantno oblečene ljudi, pravo nasprotje pa so še sedaj toliko priljubljene srbske šajkače in opanke, ki jih je mogoče videti na vsakem koraku. Na splošno so ženske mnogo boljše oblečene od moških. Če jih človek opazuje, se mu zdi, da kar tekmujejo med seboj, katera bo imela lepše ukrojeno obleko. Skoraj vse pa imajo obarvane ustnice. Ni redkost, da vidite na ulici boso čiganko z mastnimi, kot oglje črnimi lasmi, vendar našminkano. Kaže, da jim je to zelo všeč. Njih slaba lastnost pa je v tem, da te za vsako malenkost obsuje s poznanimi srbskimi kletvicami.

Ogledal sem si mesto in obhodi precej vasi v okolici Valjeva. Videl sem, da se Sumadinci zavedajo, da stojijo pred njimi nova doba, v kateri bo moral lesono brano zamenjati traktor, da bo hektarski donos še večji, kot je. Videl pa sem tudi, da je v njihovih šumadijskih srcih še vedno njihov stari, borbeni ponos iz neizmerne ljubezni do svoje domovine. Vseponosni in vsak dan se sliši pesem:

»Sumadija rodni kraju, u tebi je ko u raju. Tj nam dajš lepe momke: crnooke i visoke...«

Ta pesem jih spremlja na vsakem koraku in brez dvoma so nanjo zelo ponosni.

Tone Zagorc.

Mostar — izvor reke Bune

Nagradna računska naloga za pionirje

Ste dobri računarji, dragi pionirji? Če ste, potem izračunajte, s katerim številom je treba pomnožiti številko 12.345.679, da dobimo zmnožek, ki ima same enojke.

Rešitev nam prinesite ali pa pošljite po pošti do nedelje, 26. septembra opoldne. Izreban pionir bo tudi tokrat dobil od uredništva lista lepo knjigo v spomin.

Rešitev magičnega lika iz prejšnje številke

Pravilna rešitev nagradnega magičnega lika iz prejšnje številke našega lista se glasi: (vodoravno in navpično): 1. bor; 2. kovač; 3. rak.

Zreb je tokrat prisodil nagrado Magdi Zore, učenki 3. razr. na Dolu pri Hrastniku, ki naj ob priložnosti pošlje v naše uredništvo po obljubljeno knjižno darilo.

ZANIMIVOSTI

Filmi med mašo —

Milijoni Amerikancev gredo v nedeljo k maši v nadi, da bodo videli med mašo dober film. V več kot 300.000 cerkvah so montirani filmski projektorji in filmsko platno. V nekaterih cerkvah se zadovoljujejo samo s kratkometražnimi filmi, ki ilustrirajo pridigo. Večina cerkev pa predvaja svojim vernikom velike filme, čisto tudi filme v barvah. Vse te filme je seveda odobril visoki kler. Duhovniki sodijo, da ostane po filmu v duši veliko več kot po — pridigi. To jim verjamemo tudi mi.

„Počakal bom pri telefonu, dokler ne bo roman končan“

Francoski književnik Georges Simenon je brez dvoma najproduktivnejši francoski romanopi-

sec. Napisal je 150 romanov pod svojim imenom, a še več pod psevdonimi. Več let je pisal po en roman mesečno. Nedavno je rešil Hitcock telefoniral na njegov dom. Pozivu se je odzvala Simenonova žena.

»Oprostite, ne morem vas zvezati z Georgeom,« je rekla »ravno kar je pričel pisati nov roman!«

»Nič hudega,« ji je odgovoril Hitcock »počakal bom pri telefonu, dokler ne bo roman končan!«

DOPISUJTE V

„Zasavs ki vestnik“

Vprašala se je, kaj si bo mislil, ko jo najde še na pol oblečeno, v stezniku in spodnjem krilu? Toda čeprav bi bilo povsem preprosto, razložiti mu, da jo je bolela glava in je zato ure in ure vstajala pri odprtem oknu, se je vztrajno ustrašila kakršnega koli opravičevanja, boječ se, da ji glas ne bi zvenel dovolj naravno.

Ko je Novotny s težkim korakom stopil v sobo, je bila že v postelji in se delala, da spi. Kljub temu, da je bilo v spalnici malone svetlo, je poskušil prižgati svečo na Agatini nočni omari, toda dolgo se je moral truditi z drhtečimi rokami, da se mu je to posrečilo.

Sklonil se je nad svojo ženo. Z levo roko je objemala blazino in dihala preveč enakomerno, z neko krčovitostjo, ki se mu je zdela sumljiva.

»Sa, ne spiš, Agata!« jo je poklical.

Nenadoma je odprla oči, ki so se svetile v neki nenaravni vročici. On pa je sedel na njeno posteljo in jo gledal z molčečim, nič dobrega obetajočim nasmehom. Pod tanko nočno srajco so ji burno plale prsi. Tedaj je položil na te nemirne prsi svojo roko. Čutil je kako je odreenela.

upam, da se še nisi spečala s tistim pobalnikom.

Nepremično je strmela vanj, ustnice so se ji počasi krivile nizdol, rekla pa ni nič.

»Nič ne vprašaj, koga mislim s tistim pobalnikom?«

Ce bi jo ubil, ne bi mogla iztisniti besedice iz ust. Težko je požrl silno in je potem razgalil zobe kakor v kakem krču.

»In jaz, ki sem skoraj verjel, da si nekakšna svetnica, ker ti je bilo vse tako zopno, kar je meni delalo veselje... Kolikokrat si me spravljala v obup s svojo nedotakljivostjo in s svojo pošastno mrzloti, kolikokrat sem preklinjal, da sem te vzel za ženo, in sem te vseeno spoštoval, ker sem pač mislil, da si nekakšna angelska izjema, vrag naj te vzame! Pa to te najbrž ne zanima — moji občutki te nikoli niso kdo ve kako zanimali. Vendar pa je tu neko drugo vprašanje, ki zanima mene, tvojejo moža. Ali si se shajala s častivrednim mladim Julijusom samo na pokopališču — res, primeren kraj v te namenel — ali pa sta zavila še v gozd, da si v kakem ormovju ohladila čustva?«

Kriknila je. In zdaj so njene oči, te sive mrzle oči, ki jih je dobro poznal v vseh odtenkih njihovega odrajanja, tako neprikrito sijale od užaljenosti in ogorčenja, da si je povsem odahnil. Torej se ni nič zgodilo... (Dalje prihodnjič)

Tekmovanje za pokal rudarjev Jugoslavije

V TRBOVLJAH FINALNE
TEKME ZA POKAL
RUDARJEV JUGOSLAVIJE
NA STADIONU »RUDARJA«
25. IN 26. SEPTEMBRA

Zaključno tekmovalje v nogometu za pokal rudarjev Jugoslavije bo v Trbovljah, dne 25. in 26. septembra na stadionu »Rudarja«.

V finalno tekmovalje so se kvalificirali: Rudar Trbovlje, Rudar Raša, Rudar Breza in

Rudar iz Aleksinca, torej 4 moštva in bodo zato, v soboto, 25. septembra, dve tekmi, v nedeljo, 26. septembra, pa spet dve tekmi. Zmagovalec bo prejel prehodni pokal Zveze rudarjev Jugoslavije ter 1 kompletno nogometno opremo, ostala tri moštva pa nogometne žoge.

Pri izvršitvi tega tekmovalja

Teniški turnir pionirjev

Prejšnji teden so imeli pionirji teniškega kluba SD »Svoboda« v Trbovljah turnir pionirjev za postavitev »rang tabele«. Te prireditve se je udeležilo 16 pionirjev. Izid tekmovalja je bil sledeč:

Jan: Irt: Ivan Kovač 7:5—9:7; Mato Matkovič: Igor Osredkar 7:5—9:7; Jani Kužnik: Tonček Zupančič 6:4—6:8; Toni Hantič: Jani Butkovec 6:3—6:2; Branko Lapi: Teo Klančičar 5:7—4:6; Ivan Omerza: Edi Rajner 6:1—6:0; Ferdo Trček: Vlado Jelen 6:0—6:1; Jože Kovačič: Peter Zupan 6:4—6:4.

Prvaki prvega srečanja so se uvrstili v polfinale, prvaki polfinala pa so se plasirali v finale, tako da je bil vrstni red naslednji:

I. mesto je zasedel Mato Matkovič, II. mesto Jani Irt, III. mesto Ferdo Trček, IV. mesto Igor Osredkar, V. mesto Jani Kužnik — sledijo jim pa Ivan Kovač, Jože Kovačič ter na osmem mestu Teo Klančičar.

Po zaključku tega turnirja so člani in članice odigrali dva dubleja.

L. S.

MED LOVCJI

— Če pomislim, koliko me stane lovska karta, koliko zapravim v zvezi z lovom in koliko obutve in obleke raztrgam ter koliko časa zamudim, me stane vsak zajec, ki ga ustrelim, najmanj enega jurja.

— Bodi torej zadovoljen, da tako redkega zadeneš!

FIZKULTURA IN ŠPORT

30 let nogometa pri Steklarni Hrastnik

(Nadaljevanje)

Na splošno je imelo društvo največje uspehe v letih 1938—1940. Takrat se je srečalo z zagrebško »Olimpijo«, ki je utrpela rekordno število 12 golov, medtem ko je sama dala le enega. »Olimpija« je bila zaradi tako visokega poraza kaznovana s tem, da eno leto ni smela igrati nobene tekme izven Zagreba. Bil je to za naše nogometaše velik uspeh. Prvi pokal, ki so ga prejeli leta 1934, je bil sad zmage na brzoturnirju v Sevnici.

Vse te uspehe je zahvaliti dobrim treningom, seveda pa tudi volji do igranja vseh članov. Vendar ob vsem tem društvo ni pozabilo tudi na politično vzgojo svojih članov. Trening je bil strogo obvezen, disciplina pa — lahko rečemo — železna, v čemer so lahko stari nogometaši vzor vsem mladim.

Rekli smo že, da je uprava tovarne od časa do časa pomagala društvu, to pa v namenu, da se v ugodnem trenutku polasti vodstva društva. Prihajal je čas, ko je fašistična zver dvignila svojo glavo in je nacizem dobil tudi v naših krajih svoje simpatizerje. Ti so dobro vedeli, da je društvo delavsko in prepolno z idejami proletariata, zato so si prizadevali, kako dobiti vodstvo društva v svoje roke. Nekatere člane društva, med njimi Jožeta Justa in še druge, je oblast zaradi njihove predanosti proletariatu preganjala in zapirala, toda vedno, ko so se vrnili domov, so se spet vključili v društvo in aktivno delali, zaradi česar je društvo vse bolj prihajalo v nemilost pri oblasti, poseb-

no pa takšno delovanje ni šlo v račun simpatizerjem fašizma — kulturbundovcem. Ti so napeli vse sile, da bi se dokopali do vodstva v društvu in njegovo delovanje preusmerili v korist. Tako so si izmislili, da bi bilo dobro, če bi bil tehnični vodja tovarne inž. Findeisen član društva. Ta mož je bil idejni vodja porajajočega se »Kulturbunda« v Steklarni in sploh v Hrastniku. To zamisel pa so ravno člani Partije preprečili, saj jim je bila nakana, zakaj naj bi bil ravno ta človek častni predsednik, dobro znana. In res se je ravno inž. Findeisen v času okupacije izkazal kot najzagriženejši sovražnik in nasprotnik vsega, kar je bilo slovenskega in proletarskega. Kakšna je bila borba za vodstvo v društvu med kulturbundovci in nogometaši, se vidi že iz tega, da so kulturbundovci v začetku leta 1941 priglasi v društvo 17 novih članov — njihovih simpatizerjev — in zanje plačali članarino za nazaj, samo da bi na obnem zboru društva dobili večino. Vendar pa stari člani društva ob vsem tem niso držali križem rok. Partijska organizacija je preko svojih simpatizerjev dosegla, da je nad 30 ljudi iz vrst »Svobode« vstopilo v društvo in tudi plačalo članarino. Med njimi so bili tudi takšni, ki prej nikoli niso bili navdušeni za šport, vendar ko so videli, za kaj gre in kdo se hoče polastiti vodstva delavskega društva, so šli solidarno v boj s svojimi tovariši.

Tako iz vrst nogometnega kluba kot pozneje iz športnega društva je vedno vel delavski, proletarski duh. Mnogi člani društva so bili aktivni člani Partije in SKOJ, ki so v društvu prevzeli politično in ideološko prevzgojo članstva. Zato ni čudno, da so bili člani nogometnega društva v Hrastniku leta 1934 soustanovitelji in člani mladinskega sindikata. Prav

tako so se člani športnega društva aktivno udeležili leta 1935 veličastnega zleta »Svoboda« v Celju. Ko je leta 1936 zaradi slabih deavnih pogojev in izkoriščanja mladine izbruhnila v steklarni mladinska stavka, so bili vsi člani društva mladinci med stavkajočimi in so zasedli tovarno, to pa ravno na osnovi dobrega političnega dela članov društva in članov SKOJ. V stavki, ki je trajala štiri dni, so vztrajali vsi in je tudi rodila nekaj uspehov.

Leta 1935 je takratna buržoazna oblast prepovedala delovanje »Svobode«. Članov Partije in SKOJ, ki so bili kompromitirani, sploh niso hoteli sprejeti v novoustanovljeno »Vzajemnost«, to pa iz strahu, da oblast ne bi razpustila se »Vzajemnost«. Zato so se športniki začeli ukvarjati s kulturno-prosvetnim delom v svojem društvu in so pod okriljem SK »Hrastnik« uprizarili tudi nekaj iger.

Nogometaši SK »Hrastnik« so se aktivno udeležili leta 1938 30-letnice delovanja sindikata v steklarni ter so v slavnostnem sprevodu korakali celo v dresih, prav tako naslednje leto, ko je tridesetletnico obstoja praznoval sindikat rudarjev.

Pod vodstvom svojih politično prekaljenih tovarišev so šli leta 1938 vsi enotno na volišče ter volili delavskega kandidata Alojza Hohkrauta.

Iz vsega navedenega jasno sledi, da je bil športni klub v steklarni v resnici proletarski. To sledi tudi iz zavlačevanja potrditve društvenih pravil in borbe za njihovo odobritev. Društvo je bilo vedno v nevarnosti, da ga oblast razpusti, vendar ji to ni uspelo, ker so člani skrbeli za to, da so na vodilno mesto svoje organizacije vedno postavljali ljudi, ki pred oblastjo niso bili kompromitirani in so veljali za lojalne državljane, med katerimi je bil tudi dolgoletni predsednik športnega društva, socialist Franc Kraus starejši, ki je s svojim podpisom osebno porokoval, da društvo ne igra nobene politične vloge. Na ta način je članom uspelo obvarovati svoje društvo pred razpustom. (Nadaljevanje sledi)

Spomin na miting na Gradišču

Slavnostni dnevi na Ostrožnem so obudili mnoge spomine na NOV. Iz razgovora s književnikom Cirilom Trčkom, tehničnim urednikom »Mladinske knjige« v Ljubljani, sem napisal za zapiske Muzejskega društva v Litiji naslednje:

»Po kapitulaciji Italije se je približala četa Dolenskega odreda, ki je dospela iz Metlike mimo Sv. Križa in Pila do Gradišča nad Litijo. Enota je štela okrog 150 borcev in 20 mitraljezev.

Bila je lepa, plodna jesen, vse je so šibile pod sadjem, ki raste v tej ljubki vasi Litije. Stab se je utaboril v gostoljubni hiši, sredi vasi. Gospodinja jim je lepo stregla, prav tako gostoljubni pa so bili tudi ostali vaščani, kjer so se naselili posamezni borci.

Ko se je naslednjega dne začelo daniti, je vstopila gospodinja med borce: »Se že svetli!«

»Mamica, kar pravi!« so ji odgovorili.

Kasneje je spet prišla v hišo: »Je že dan!«

»I, kako pak!« so odgovorili partizani mamici.

»Ali boste čez dan kar tu v vasi?« je zaskrbljeno vprašala mati, saj bi vas lahko napadli Nemci!

»Se bomo pa sprijeli!« so ji odgovorili partizani.

»Če ste tako korajžni, pa ostane tu!« se je odvalil materin kamen od srca.

Tako je ostala četa ves dan v vasi. Pa je prišla nedelja in mati je dejala: »Ali boste tudi kar čez nedeljo tukaj? Ob nedeljah pridejo v vas mnogi Litijani, da prežive dan pri kmetih ali pa v kakem vinogradu. Včasih pridejo tudi Svabi.«

»Tudi čez nedeljo bomo tu!« so ji odgovorili borci. Litijane bomo lepo sprejeli, Svabe pa pogнали!

»Kakor se odločite sami!« je odvrnila stara mamica, ki se je bala za svoje goste.

V nedeljo je res prišlo v vas več družb Litijanov. Gotovo se je nabralo vseh okrog petdeset. Partizani so pazljivo zastražili vso okolico in dohode. V vas so pustili vsakogar, iz Gradišča pa nobenega. Popoldne so priredili partizanski miting z govorom in prepevanjem. Gostje iz doline so bili navdušeni ob srečanju s partizani. Eni kot drugi so doživeli lep dan. Spominjajo se ga še danes mnogi vaščani in okoljani, in tudi bivši partizanski komandant Ciril.

Jože Zupančič

Vsak teden druga

»Janezek, ali si kaj vesel svojega novega brata?«
»Že, že, očka, a zdi se mi, da bi bilo marsikaj drugega potrebnije.«

Jagnjenica, sestavni del LOMO Radeče

(Nadaljevanje s 4. strani)
rih etapah junija 1942. Na njihove domove so prišli nemški naseljenci, ki pa so se jim zaradi vedno večje dejavnosti partizanov jeseni 1944. leta zamajala tla na Jagnjenici in so klavirno zapustili zemljo, last pregnanih slovenskih kmetov.

Oktober 1943. leta je strahovala prebivalce neka izdajalska skupina, ki se je izdajala za »Marnov odred«, v novembru 1943 pa je prišlo okoli 600 domobrancev, ki so se nastanili na Jagnjenici. Med njimi je bilo več izdajalskih duhovnikov ki so se koma; zvrstili za maše v cerkvi.

Spomladi 1945. leta so se naselili tukaj ustaši in terorizirali ljudi. Skozi Jagnjenico je šla večja skupina »Volksdeutscherjev« iz Hrvaške, ki so bežali pred zmagoslavno Titovo partizansko vojsko v njihov »Helmatland«. Der vetega maja 1945 je bežal skozi Jagnjenico večji oddelek domobrancev, ki so se umikali iz Ljubljane proti Zidanemu mostu ter so napravili po vsej dolini svoje zadnje zločine. Pridržali so tri domačine, ki so jih hoteli zločinsko soditi po svojem begu v raj, ko so pa videli, da je njihov beg skozi Radeče in Zidani most onemogočen, so jih izpustili. Večino njih so zajeli partizani v okolici Radeč, ostali so se pa razkropili, zraven pa trgali in metali proč svoje izdajalske domobranske legitimacije, misleč da se bodo na ta način znebili sramotnega madeža narodnega izdajstva in zločinskih podvigov. Se isto noč so prišli partizani na Jagnjenico in s svojim prihodom omogočili nastanek ljudske oblasti v kraju.

Na Jagnjenici je bila stalna kurirska javka, obrtniki pa so zanj izdelovali obleke in obutve. Jagnjenica in bližnja okolica je dala precej velik krvni prispevek za svobodo. Iz Jagnjenice

Ob otvoritvi nove aseptične operacijske sobe v trboveljski bolnišnici

(Nadaljevanje z 2. strani)
dinacijski sobi bolnišnice, po hodnikih, stopnicah in v sami ordinacijski sobi izredno veliko število ljudi, ki motijo redno in neovirano delo v bolnišnici sami, rušijo disciplino bolnišnično, uničujejo zlasti pozimi inventar bolnišnice in delajo hrup po vsej hiši. Iz naštetega sledi, da moramo skušati čimprej ločiti kirurško ambulanto OZD od bolnišnice, ako hočemo slednjo čuvati, da bo res služila svojemu bistvenemu namenu. Za dosego tega smotra je neizbežno, da se sezida posebno poslopje za OZD v Trbovljah, kjer naj bi bila združena vsa kurativna, splošna in specialistična ter preventivna zdravstvena služba pod eno streho. Prepričan sem, da bi s tem omogočili redno in uspešno delo vsem zdravstvenim delavcem v Trbovljah, predvsem pa približali zdravniško pomoč delovnemu človeku, da bi mu ne bilo treba več tavati iz enega konca Trbovelj na drugega in iskati različne ordinacije in druge zdravstvene institucije.

Naš obveščevalec

KINO »SVOBODA-CENTER« TRBOVLJE
(Delavski dom)
bo predvajal v bližnjih dneh izvirski film
DECA EVROPE
Razpored predstav bo razviden z lepakov.
V nedeljo dopoldne, ob 10. uri bo na sporedu angleški film
BOŽICNE PUSTOLOVŠČINE
Med tednom v sredo in četrtek, nemški zabavni film
POROČNA NOČ V RAJU
KINO »SVOBODA« TRBOVLJE II
bo predvajal v prihodnjih dneh ameriški film
ZLATA MRZLICA
Razpored predstav bo razviden z lepakov.

LOMO Trbovlje RAZGLAS
Tajništvo Sveta za gospodarstvo in komun. zadeve LOMO Trbovlje razpisuje po 2. členu odloka o prodaji stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja na območju mestne občine Trbovlje

javno dražbo
Dne 6. oktobra 1954 bo v prostorih LOMO Trbovlje javna dražba, na kateri bodo iz splošnega ljudskega premoženja v upravi LOMO Trbovlje naprodaj naslednje stanovanjske hiše:

1. Hiša na Obrtniški cesti št. 2 (prej Loke 32), izklc. cena 243.000 din; 2. hiša na Obrtniški cesti št. 7 (prej Trbovlje II/177), izklc. cena 150.000 din; 3. hiša na Trgu Franca Fakina št. 27 (prej Trbovlje II/51), izklc. cena 250.000 din; 4. hiša na Savinjski cesti št. 13 (prej Trbovlje II/65), izklc. cena 90.000 din; 5. hiša na Glincaški cesti št. 8, izklc. cena 90.000 din; 6. hiša v Bevkem št. 47 (prej Sv. Urh 72), izklc. cena 120.000 din; 7. hiša v Bevkem št. 66 (prej Sv. Urh 109), izklc. cena 2.872.800 din; 8. hiša pod Ostrim vrhom št. 37 (prej Loke 155), izklc. cena 200.000 din; 9. hiša pod Ostrim vrhom št. 38 (prej Loke 167), izklc. cena 50.000 din; 10. hiša Gabersko št. 12, izklc. cena 380.900 din.

Izklcena cena vsaki zgoraj omenjeni hiši je najmanjši sprejemljivi ponudek.

Vsako, ki hoče hišo dražiti, mora najpozneje do pričetka javne dražbe položiti pri Upravi za dohodke Ljudskega odbora mestne občine Trbovlje varščino, ki znaša 10 odstotkov najmanjšega sprejemljivega ponudka.

Tisti, čigar ponudba bo sprejeta, mora najkasneje v 8 dneh po javni dražbi položiti najmanj 20 odstotkov kupnine pri Upravi za dohodke, medtem ko se bodo ostali plačilni pogoji določili s pogodbo.

Dražbeni pogoji kakor tudi vsi ostali podatki o hišah so na razpolago pri tukaštem Tajništvu Sveta za gospodarstvo in komun. zadeve.

Trbovlje, 15. sept. 1954.

Štev. 1758/1.

Načelnik: Anton Mahkovec

Potujoči kino LP Trbovlje

bo predvajal v dneh od 24. do 28. sept. amer. film »Mandy« s tednikom in sicer: v petek, 24. IX., ob 18. uri v Čeah; v soboto, 25. IX., ob 18. uri, na Izlahah, ob 20. uri v Milinšah; v nedeljo, 26. IX., ob 8. uri zjutraj v Vrhom, ob 11. uri na Dolah pri Litiji, ob 15. uri v Jagnjenici, ob 18. uri v Podkumu; v ponedeljek, 27. IX., ob 18. uri na Izlahah (izredna predstava v okviru tedna kulture); v torek, 28. IX., ob 18. uri v Zidanem mostu, ob 20. uri v Loki pri Zidanem mostu.

OBVESTILO

Tajništvo za notranje zadeve Trbovlje obvešča vse prebivalstvo okraja Trbovlje, da se bodo od 1. oktobra 1954 dalje izdajala potrdila o nezakazovanju samo ob torkih in petkih od 10. do 12. ure.

Iz pisarne TNZ Trbovlje

LISTNICA UREDNIŠTVA
Naročnikom in bralcem našega lista sporočamo, da bomo z reportažo »S poti po Nemčiji« nadaljevali v prihodnjih številki.

Uredništvo

ZLATARSTVO TRBOVLJE

odkupi vsako količino starega srebra,

-ar.